

סמסטר א', מועד ב', תשי"ע
תאריך הבחינה 19.3.2010
שעת תחילת הבחינה: 09:00
משך הבחינה: 3 שעות
חומר עזר: רשימה ביבליוגרפית

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה למדעי החברה
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

מבוא לסוציולוגיה

פרופ' יהודה שנחב וד"ר ניסים מזרחי

אין לחרוג מהוראות הכתיבה בבחינה – חריגה לא תיבדק

חלק א' (סעיף א 40%, סעיף ב 20% סה"כ: 60%)
ענו על שני הסעיפים הבאים:
אורך התשובה הכולל לא יעלה על שני עמודים וחצי.

א. הציגו שני הסברים לתופעה המתוארת בכתבה, אחד הנשען על היגיון פונקציונליסטי וחשני הנשען על היגיון קונפליקטואלי.

בתשובתכם יש להתייחס למושגים מעמד ומגדר ולפחות לשני מאמרים מתוך הרשימה הביבליוגרפית.

מתוך מאמרה "נמלים מסדרות מדפים" מאת מירב מיכאלי:

ברשת שופרסל מועסקות סדרניות מדפים אשר תפקידן לסדר את המוצרים על מדפי הסופר. עד לא זומן הסדרניות היו מועסקות על ידי ספקיות המזון (אוסם תלמה עלית וכו') לאחרונה פורסם בתקשורת שרשת שופרסל מתכוונת להעסיק את סדרניות המדפים בעצמה.

תוך כדי הדיון בכלי התקשורת על המאבק בין שופרסל לחברות המזון נחשף השכר ששופרסל מתכוונת לשלם לסדרניות, מי שמסדרות בפועל את הסחורה על המדפים, שכר שנמוך בהרבה מהמחיר שישלמו עבור סידור המוצרים חברות המזון.

שופרסל תגבה מהספקיות 240 מיליון שקל לצורך הסידור, עלות העסקת הסדרניות תעמוד על כ-80 מיליון שקל בשנה. כלומר, לשופרסל ישאר רווח נאה של כ-150 מיליון שקל בשנה שיתווסף לרווח התפעולי השנתי של החברה שעמד בשנת 2008 על 512 מיליון ש"ח. רק שליש מהכסף ששופרסל תגבה מהספקיות יגיע לסדרניות שיבצעו את העבודה, כל אחת מהן תמורת סכום זעום של כ-3,950 שקל נטו.

הפעל המדהים והעצום הזה מדגים עד כמה בעלי הבית מרגישים עליונים לעומת מי שעושה בשבילם את העבודה: כולם בעיניהם נמלים חסרות זהות עם צרכים מינימליים, שצריכת להיות אסירות תודה על זה שבכלל נותנים להן עבודה. אחרי הכל, יש אלף כמוהן. מיליונים, בעצם.

Q-59

ב. באמצעות כוונם (ניתן להיעזר גם בשנהב ורבינוביץ') דונו בדרך בה מוצגת המוזיקה ה"מזרחית" לעומת ה"ישראלית", בקטע הבא.

ב 23.10.09 פורסמה כתבה בידיעות אחרונות תחת הכותרת: "הצונאמי המזרחי". נושא הכתבה תואר על ידי הכתב כ"השתלטות הזמר המזרחי" על התרבות הישראלית. להלן מספר ציטוטים:

אל מול ה"צונאמי המזרחי", אנו עומדים בפני 'שוקת שבורה' [הכוונה היא למצב רע מאוד] של המוזיקה הישראלית, זו שתמיד היתה הדגל של התרבות, מייצגת של הישראליות, חדבר הכי יפה בסביבה, כמעט מוזיקה קלאסית.

רוני בר-און, מנכ"ל הליקון [חברת תקליטים] מזהיר ש"אם האמנים שלנו, הישראליים, לא ימשיכו להיות מטופחים על ידי משהו מאורגן – לא יהיו לנו כבר אמנים מהסוג הזה. צריכה לקום עכשיו זעקה כדי שהמוזיקה שהיא לא מזרחית תצליח לשרוד. אחרת זה כל מה שיהיה כאן".

בכיר אחר בתעשיית המוזיקה אומר: "הגעתי פעם לאולפן הקלטות [...] בחדר חזרות אחד אני רואה את משה פרץ, בשני את רגב הוד, בשלישי שמעתי סלסולים וברביעי את ליאור נרקיס, או שזה היה רון שובל – אני לא ממש זוכר. פעם הייתי רואה את ברי סחרוף בחדר אחד, את ארקדי דוכין בשני ואת שלום חנוך בשלישי"

הכתב מביע "חשש רב לעתיד של ילדינו", בהקשר זה מוצגים ציטוטים נוספים של בר און וחווה אלברשטיין [אמנית מצליחה המזוהה עם המוזיקה שמוגדרת בכתבה כ"מוזיקה הישראלית"], אלברשטיין טוענת ש"זה עניין של חינוך". בר און ממשיך קו זה: "אני מקווה שהחורים של היום יכולים להשמיע לילדים שלחם דברים אחרים ממה ששולט כאן. אם לילדים שלנו לא יהיו אלטרנטיבות, בעוד 20 שנה הם ילמדו את שירי מושיק עפיה" בר און מעלה שאלה תיאורטיות על מנת להבהיר את חומרת המצב: "האם בעולם של היום היו קמים שלמה ארצי, חוה אלברשטיין, שלום חנוך. האושיות עליהן גדלנו!"

חלק ב' (40%)

ענו על 5 מתוך 7 השאלות הבאות. אורך התשובה לא יעלה על 7 שורות.

1. בחוברת הדרכה לדיילות אוויר לעתיד נכתב: "לא מספיק לבוא עם הופעה מטופחת ומדים נקיים. חשוב לשים לב כל הזמן להבעות הפנים- לחייך אבל לא באופן מוגזם, להסתכל ללקוחות בעיניים, לא לנשוך שפתיים או לגלגל עיניים לשמייים גם אם אתן מתעצבנות ... חייבת להיות התאמה בין הבגדים להבעות הפנים שאתן לובשות". הסבירו הנחיה זו לפי גופמן.

2. בעשורים האחרונים (עד המשבר הכלכלי הנוכחי) גדל ההון העולמי בעשרות אחוזים. יחד עם זאת אי השוויון הכלכלי בין ובתוך מדינות רק גדל. הסבירו תופעה זו ואת הקשר שלה לגלובליזציה לפי רם.
3. בדיון באחת האוניברסיטאות בארץ בחשתתפות מספר חברי כנסת, כמה סטודנטית והציגה עצמה כפלסטינית מהגליל. בתגובה אמר לה ח"כ תירוש: "סליחה! לא ידעתי שבגליל יש פלסטינים, אם את מרגישה פלסטינית את מוזמנת לעזוב לשטחים". הסבירו חילופי דברים אלה באמצעות רבינוביץ'.
4. חיילים מתאבדים בשיעורים גבוהים. תוכנית ממשלתית למלחמה בהתאבדות של חיילים הציעה לפקח עליהם בצורה הדוקה יותר תוך מטרה למנוע התאבדויות פוטנציאליות. הסבירו מדוע דורקהיים יטען שתוכנית כזו היא ההפך ממה שיש לבצע?
5. מהי עמדתם של סבירסקי וברנשטיין בנוגע לטענה כי המזרחים שבאו ארצה בשנות החמישים שולבו בעמדות הנמוכות של החברה ובמעמד הפועלים, בשל העובדה כי היו חסרי השכלה והם הגיעו ממדינות לא מתועשות, דבר שהפך אותם למתאימים לתפקיד של פועלים חסרי הכשרה?
6. באירן המדינה מנהלת מלחמת חורמה נגד הומוסקסואליות. לעומת זו המדינה מממנת ניתוחים לשינוי מין שלאחריהם הגבר/אישה החדשים זוכים לשוויון זכויות מלא. הסבירו עמדה זו לפי מאמרה של עמליה זיו (בתשובתכם ציינו לאיזה מודל ממאמרה של זיו מתאימה עמדת ממשלת אירן).
7. הסבירו את ההבדל המרכזי בין הריבוד החברתי לפי מרקס והריבוד החברתי לפי ובר.

בהצלחה

שנה"ל תשס"ע
סמסטר א'
קורס מסי 1102 . 1041

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה למדעי החברה
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

מבוא לסוציולוגיה: מבנה הקורס ורשימת קריאה

פרופ' יהודה שנהב, ד"ר ניסים מזרחי

מתרגלים: ערן חכים, מורן לוי, עודד לונאי, עדי מורנו, גיא שני, ורד תורג'מן.

הסוציולוגיה הנה תחום ידע העוסק בחקר החברה האנושית, ובמיקומו של האדם בתוכה. הקורס יציג את היסודות התיאורטיים והמתודולוגיים של החשיבה הסוציולוגית בת ימינו. הקורס יתחלק למספר חטיבות בהן לצד הצגתן של עקרונות החשיבה הסוציולוגית, נדון בסוגיות חברתיות עכשוויות מנקודות מבט תיאורטיות שונות.

חובות הקורס

- הסטודנטים נדרשים לקרוא את תומר הקריאה המפורט לגבי כל שיעור ותרגיל, לפני השיעור או התרגיל אליהם מתייחס החומר.
- זכאות למבחן מותנת בציון עובר של שלוש "מטלות קריאה" שיוגשו על ידי הסטודנטיות בהתאם להנחיות שימסרו במהלך הסמסטר. חובת הסטודנטיות להתעדכן באתר הקורס או עם המתרגלות בנוגע למועדי ההגשה.
- במהלך הקורס יידרשו הסטודנטים להגיש מטלה שמשקלה 15% מחציון הסופי. הזכאות לגשת למבחן בסוף הקורס מותנית בהגשת המטלה.
- חלה חובת התעדכנות של התלמידים באתר הקורס, בו אפשר למצוא תדפיסים של הפריטים הביבליוגרפים והודעות חשובות. כתובת האתר: virtual.tau.ac.il.

חטיבה ראשונה: עקרונות החשיבה הסוציולוגית

שבוע 1: מהו "החברתי"? למקורות החשיבה הסוציולוגית.

שבוע 2: פרדיגמות תיאורטיות מרכזיות.

מישונים ג' (1999), סוציולוגיה. הוצאת האוניברסיטת הפתוחה. עמ' 27-56, 16-2.

דורקהיים, אמיל (2006). "מהי עובדה חברתית" בתוך: הכללים של המתודה הסוציולוגית. תל אביב: רסלינג. עמ' 57-59.

מארכס, קרל ואנגלס, פרידריך (1999). "המניפסט הקומוניסטי", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוח (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 296-295.

שבוע 3: פרדיגמות המשך- מחקרים מכוננים.

גופמן, אירוונג. (1989). הצגת העצמי בחיי יומיום. תל אביב: רשפים. עמ' 13 – 24.

דורקהיים, אמיל (2002). "התאבדות כתופעה חברתית" בתוך: התאבדות. תל אביב: נמרוד. עמ': 165-180.

שבוע 4 – מיסוד

ברגר, פיטר ל. ולאקמן, תומאס (1999). "מיסוד", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוח (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 408-395.

שבוע 5: חיברות, תיוג ואחרות

מישונס גי. 1999; סוציולוגיה. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 120 – 144, 199 – 230.

בקר, ה.ס. (1999). "חניכותו של מעשן המריחואנה", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוח (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 112-101.

חטיבה II דילמות מרכזיות

ריבוד ומעמד

שבוע 6 – המשגות קלאסיות

דיויס, קינגסלי ומור, ווילברט א. (1999). "כמה עקרונות של הריבוד החברתי", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוח (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 320-308.

שבוע 7 – המשגות קלאסיות המשך

מארכס, קרל ואנגלס, פרידריך (1999). "המניפסט הקומוניסטי", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוח (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 305-295.

ובר, מכס (1999). "מעמד, סטטוס, מפלגה", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוח (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 345-332.

שבוע 8 – המעבר למציאות פוסט תעשייתית

שנהב, יהודה (1991). אידיאולוגיות ניהול בעידן הרציונליות, האוניברסיטה המשודרת, 82-36.

רם, אורי (2006). "עלובליזציה", בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים) אי/שוויון, באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון, 99-90.

ארנויך, ברברה. 2004; כלכלה בגרוש - איך (לא) להסתדר באמריקה. הוצאת בבל. עמ' 7-65.

שבוע 9 – הקשר בין זהות ומעמד – מחקרים מישראל

ברנשטיין, דבורה וסבירסקי, שלמה (1993). "מי עבד במה, עבור מי ותמורת מה? הפיתוח הכלכלי של ישראל והתהוות חלוקת העבודה העדתית", בתוך: אורי רם (עורך) החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים, תל אביב: ברירות, 147-120.

הרצוג, חנה (1996). "עיוורון מינים! נשים בחברה ובעבודה", יוזמה לצדק חברתי, -77-67.

כחן, ינון (2006). "פערי שכר לאומיים, מגדריים ואתניים", בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים) אי/שוויון, באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון, 347-339.

זהות: מגדר, מיניות, אתניות וגזע

שבוע 10 – אתניות

שנהב, יהודה (2006). "אתניות", בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים) אי/שוויון, באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון, 63-55.

כוזם, עזיזה (1999). "תרבות מערבית, תיוג אתני וסגירות חברתית: הרקע לאי-השוויון האתני בישראל", סוציולוגיה ישראלית א(2), 428-385.

שבוע 11 – אתניות וגזע

רבינוביץ, דני (1993). "נוסטלגיה מזרחית - איך הפכו הפלסטינים ל"ערביי ישראל", תיאוריה וביקורת 4, 151-141.

פאנון פרנץ. (2004). "הניסיון הקיומי של השחור", קולוניאליות והמצב הפוסטקולוניאלי, 25-46.

שבוע 12 – מגדר

הרצוג, חנה (2006). "מגדר", בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים) אי/שוויון, באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון, 220-227.

אן הולט, סילביה. 1986; חיים ששווים פחות, תל אביב: עם עובד, עמ' 170-190.

שבוע 13 מיניות

זיו, עמליה (1998). "דנה אינטרנשיונל", תיאוריה וביקורת 12-13, 401-411.

שיעור 14: פרדיגמות מרכזיות- סיכום ובחינה מחודשת

הוראות לבחנים ולנבחנות (נכתבו בלשון זכר אך נועדו לשני המינים)
לפני התחלת הבחינה מלא את כל הפרטים הבאים בכתב ברור וקרא בעיון את ההוראות:

1. הנך נדרש לשמור על טוהר הבחינה ועל עבודה עצמית ולהישמע להוראות המשגיחים ולנהלי האוניברסיטה. אין להעתיק, אין לדבר ואין להעביר חומר בין הנבחנים.

נבחן המנהל בביגוד להוראות צפוי להפסקת בחינתו ולהעמדה לדין משמעתי.

2. על הנבחן להבחן בחדר שבו הוא רשום.

3. אין להחזיק טלפונים ניידים או אמצעי תקשורת ומכשירים אלקטרוניים כלשהם בזמן הבחינה. על הנבחן להניח את כל חפציו האישיים בצד החדר הרחק ממקום מושבו.

4. אין להחזיק בהישג יד, בחדר הבחינה או בסמוך לו, כל חומר הקשור לבחינה או לקורס פרט לחומר שהשימוש בו הותר בכתב על ידי המורה.

5. קריאת השאלון מותרת רק לאחר קבלת רשות מהמשגיח.

6. נבחן לא יעזוב את מקומו ולא את חדר הבחינה בטרם סיים את הבחינה ללא קבלת רשות מהמשגיח. בעת יציאה מן החדר, יפקיד הנבחן את מחברות הבחינה והשאלון (טופס הבחינה) בידי המשגיח.

7. נבחן שנכנס לחדר הבחינה וקיבל את השאלון לידי, לא יחזיר את השאלון לידי המשגיח אלא כעבור חצי שעה לפחות ממועד תחילתה ורק לאחר שיחזיר למשגיח את המחברת ואת השאלון, ויקבל ממנו את התעודת המזהה שאותה מסר עם כניסתו לכיתה. נבחן שהחליט לעזוב בלי לכתוב את הבחינה יחשב כמי שנבחן במועד זה וציונו יהיה "ס".

8. אין לכתוב את השם או כל פרט מזהה אחר בתוך המחברת. פרטי הנבחן ימולאו על כריכת המחברת במקום המיועד לכך בלבד.

9. אין לתלוש דפים מהמחברת. טיוטה תיכתב בתוך המחברת בלבד. אין להשתמש בדפים שהביא הנבחן.

10. יש לכתוב את התשובות בעט כחול או שחור, בכתב יד ברור ונקי. בתום הבחינה יחזיר הנבחן את המחברת והשאלון ויקבל מיד המשגיח את התעודת המזהה.

11. אין לכתוב מעבר לקו האדום משהי צידי הדף.

בהצלחה.

תאריך הבחינה 19.3.2010
שם הקורס מבוא / טכנולוגיה
שם המורה ד"ר (מ"מ) מרת (ורד) גולדמן
החוג/המנחה מרכז טכנולוגיה, למדע המדויק

לשימוש המורה הבוחן:

הציון <u>99</u>
המחברת נבדקה ביום _____
חתימת המורה _____

228521

~~סוד~~
 1. ~~לפיכך לא נדברה כמנהג צדקה אבותינו ואלו חתמים של חברה וקול גדולה כמנהג - כולל העובדים~~
 2. ~~כי הא אנוה למענין ה"א"א למעשה ואל למעשה איש. אנו יש צינן בקסמה הבורה. מה שקורה בתוך הוא~~
 3. ~~יציאת אדם כי "האנו" הוא אדם נש. וקשה לחברה וקול ^{זה} אדם למעשה כי מילת א/א קטילה (אחרי) אחי~~
 4. ~~(ה"א) שנינו מן יחדיו (אחרי) אה הלא זה כי "המלכה" יהיה (ש.ש.) אין להעבירה שאלו אלו אלו~~
 5. ~~באחר העקבותיה העקבותיה למעשה למעשה שונים כל חברה כל.~~

שלח , ונח'ל'ל

ד. ההצגה המרכזית בין הדיבור החריג של למיקס, ולדבר הוא דמיון המספר - ולדבר מציג גישה רחב ומגוון.
א. הדיבור, גאומטרי, הוא גישה של חזרה, עוצמה ופרטיות במישור החזותי - באופן (מגוון), סטאטיסטי (מקרה)
ו. פוליטיקה (כוח), גישה (החזרה) בין החזותי - גישה לא חזרה, גישה: אומן בעל סטאטיסטיקה חזרה חזרה באי.
אומן זה גישה הדיבור - של למיקס (פרט) בין דמיון/חזרה דמיון/פרטיות גישה, הדיבור הוא טיפוס
מגוון - גישה/כוח, כוח, גישה של חזרה - חזרה/פרטיות - חזרה/פרטיות, חזרה/פרטיות. גישה חזרה
והפרטיות - חזרה/פרטיות: גישה/פרטיות, חזרה/פרטיות, חזרה/פרטיות. גישה/פרטיות, חזרה/פרטיות, חזרה/פרטיות.
א. אומן זה גישה חזרה - חזרה/פרטיות, חזרה/פרטיות, חזרה/פרטיות. חזרה/פרטיות, חזרה/פרטיות, חזרה/פרטיות.

 $\frac{8}{8}$

27

4. דווקא, הוציא מהישיבה הספרותית (אס"ה) מהמ"א, ונתן למקורו ולל"ה אבסולו קובצו - והוא מוצא חוקר
בשיטת ההתאבד, כמנהיגו, מקום (מסופר שוקר ומקור) שבו ההתאבד, נטו, היה אשה אפן כן.
אם אלה, כהתאבד - היה תופעה חברתית - החיזונית - אפס והתבסס עליו. ואם פיקח התקדם חילוס און
פתרון אפסיה התאבד. אפס, כיון שהתאבד ספרים - אינה נמנה אפסיה מסוג כ' אף גאורג סגול - גיטל
אבל הנגיש. אלה, כ' דנה הצורה שלם הפס על חו והצורה שלם הפס - הפסיה החברה היא הולשפסיה גיטל.
התאבד - וניהל לעצמו שורה לא גיטל אלא הפסיה (התאבד). מקור דווקא, כ' אצל החילוס און איטן
הן הצפיה ואלה הספיה (התאבד).

李

יג'/ל"ה - הנדסה החברת האומות
הנ"ל (נ"ל, לנ"ל, לנ"ל, לנ"ל, לנ"ל)
(יג'/ל"ה)

אין שטוב'ה א מילת השי'לונ א הסב'ה,
החל'ה (ר' אש'ל, ר' ק'ס סב'ה א חל'ה
(אין שטוב'ה)

[illegible]

:P15.01

[illegible]
$$\frac{40}{40}$$